

/⁷ καὶ [ἀξιῶ ἴ] ἔλαβα τόσα χαρτία τῆς στάμπας καὶ ἐστήσαμεν διὰ ὄλον
 /⁸ τὸν νῦν μάϊον μῆνα νὰ λάβῃ τὰ αὐτὰ σκουῦδα καὶ ἀξιῶ τῆ σῆ
 /⁹ τιμιώτητι εἰς τὰ πολλὰ ἀγαθὰ ἅπερ ἐποίησας εἰς ἐμὲ ποίησον καὶ
 /¹⁰ τοῦτο καὶ λάβε κόπον καὶ ἀνάγκασον τὸν σπανιόλον, ἵνα δώσῃ τὰ
 /¹¹ σκούδα εἰ δὲ βίασον τὸν ἐγγυητήν του, καὶ ὁ σπανιόλος διὰ τὴν
 /¹² ἐντροπῆ του διὰ νὰ μηδ(έν) ἔμπη εἰς φυλακὴν ἐκεῖνος ὁ ἐγγυητῆς του
 /¹³ θέλει κάμη πᾶσα τρόπον νὰ τὰ δώσῃ καλλὰ καὶ ἡμε βέβαιος
 /¹⁴ ὅτι πρὶν περὶ νὰ γράψω τῆς ἀφεντίας σου θέλεις τὰ ἔχη ὄλλα
 /¹⁵ διορθωμένα καὶ ἂν πολλάκις καὶ δὲν ἔχει ὄλλα νὰ τὰ
 /¹⁶ δώσῃ, λάβε μέρος ἐξ αὐτὰ καὶ ἀπέστειλε τὸν αὐτὸν μισερ νικολῶ
 /¹⁷ καὶ πάλιν, ὅταν λάβῃς τὰ ἐπίλοιπα ἀπέστειλεν μὴ ἀπο-
 /¹⁸ τύχῳ τῆς αἰτήσεως δέομαι πρὸς θεὸν ὃς διαφυλάττει καὶ συν-
 /¹⁹ τηροῖ τὴν σὴν τιμιώτητα ἄνοσον καὶ ὑγιᾶ καὶ ἀνωτέραν
 /²⁰ Ἐκ παντὸς λυπηροῦ εἰς ἐτῶν πολλῶν περιόδους ἀμὴν
 /²¹ διὰ τὸ εἶναι οἱ κ(αι)ροὶ ἐναντίοι δὲν ἐμισεύσαμεν ἕως τοῦ νῦν
 /²² τὸν πρῶτον καιρὸν ὅπου νὰ κάμη μισεύομεν
 /²³ μαῖω 11 ἀπὸ τὴν βενετίαν
 /²⁴ τὸν εὐλαβέστατον κ(υρὸν) μερκούριον καὶ τὸν ἐντιμότατον γέροντα προσκυνῶ
 /²⁵ ἔλαβεν ὁ μισερ ἱππόλιτος τὰ πριβιλέγια ὅπου ἔστειλεν
 /²⁶ +μανουήλ ὁ μαλαξὸς ὁ σὸς δοῦλος τὸν μισερ κόσμω καὶ τὸν
 /²⁷ ἀντώνη χαιρετῶ ἄνευ τινὸς ἐναντίου ὁ μὴ δωκῆς ἡμῆ αὐτόθι
 /²⁸ διὰ ὄλον τὸν ἐρχόμενον μάρτιον μῆνα.

(β) Vat. gr. 2124, φ. 134av

/¹ *Al Mag(nifi)co m(ise)r manuel provatario grecho*
 /² *scritor d(e)la libreria apostolicha*
 /³ *in burgo d(i) Roma*
 /⁴ ἐντιμοτάτω μισερ μανουήλ τῶ προβατάρη
 /⁵ τῶ γραφεῖ τῆς βιβλιοθήκης
 /⁶ τῆς ἀποστολικῆς.
 /⁷ εἰς τὸν μποῦργον τῆς ῥώμης
 /⁸ *in burgo d(i) roma.*

III.

Vat. gr, 2124, φ. 135r.

/¹ +Εἰς δόξαν Χριστοῦ ἀμὴν 1560 μαρτίω 24 ἐνταῦθα ἐν τῇ ῥώμῃ ἐγὼ μανουήλ
 /² ὁ μαλαξὸς ἄφηκα εἰς χειρὸς τοῦ λογιωτάτου μισερ μανουήλ τοῦ προβατάρη ἕνα

/³ σκρίτω διὰ σκοῦδα χρυσὰ εἴκοσι ἤτοι 20, τὰ ὅποια μοῦ τὰ χρεοστεῖ μισέρ
 /⁴ ἰάκωβος ὁ δεκανὸς τῆς εὐγένας καὶ ἀφήνω τὸν αὐτὸν μισέρ μανουήλ ἐπίτροπον
 /⁵ μου νὰ λάβῃ καὶ περιλάβῃ τὰ αὐτὰ σκοῦδα καὶ νὰ ἔχει ἐξουσίαν ὁ αὐτὸς μισέρ
 /⁶ μανουήλ ὡς ἐπίτροπος μου ἐγκαλέσαι τὸν αὐτὸν μισέρ ἰάκωβον λαβεῖν τὰ αὐτὰ
 /⁷ σκοῦδα καὶ λαβόντας αὐτὰ νὰ τὰ ἀπεστείλει εἰς τὴν βενετίαν, ἐκεῖ ὅπου θέ-
 /⁸ λω τοῦ γράψῃ καὶ ἀπ' αὐτὰ τὰ σκοῦδα νὰ ἐξοδιάσει μισῶ σκούδω
 /⁹ εἰς τὸν ναὸν τῶν ἁγίων ἀναργύρων τῶν θαυματουργῶν καὶ ἂν κάμνῃ χρεία νὰ
 /¹⁰ ἐξοδιάσῃ καὶ εἰς τὴν κρίσιν καὶ εἰς τὸν κουριέρη ὅπου θέλει δώσῃ τὰ αὐτὰ
 /¹¹ σκοῦδα νὰ ἔχει ἐξουσίαν νὰ ἐξοδιάσῃ καὶ διὰ τὸ βέβαιον ἐγένετο τὸ
 /¹² παρόν μου ἰδιόγραφον γράμμα ἐγγράφως εἰς ἀσφάλειαν

+ὁ ἄνωθεν μανουήλ ὁ μαλαξὸς ἔγ(ραφα) καὶ ὑπ(ε)γρ(αφα).

4. Παρατηρήσεις

1. Ἐντυπωσιακὴ εἶναι ἡ ὑπὸ τοῦ συντάκτου τῶν ἀνωτέρω κειμένων μὴ τήρησις ὀρθογραφικῶν κανόνων. Τὸ γεγονός ὅτι οὗτος δὲν ἐστερεῖτο παιδείας —νομικῆς μάλιστα— καὶ ἐκ τοῦ λόγου ὅτι ἡ ἀνάληψις τοῦ ἔργου τοῦ νοταρίου ἀπῆται προπαρασκευὴν τινὰ περὶ τὰ γραμματικὰ καὶ ἐκ τοῦ ὅτι ἡ μακρὰ ἄσκησις τοῦ ἔργου θὰ ἔπρεπε νὰ ἔχῃ συμπληρώσει ἐν τινι μέτρῳ τὰ κενὰ τῆς προπαρασκευῆς, συνεκτιμώμενον μὲ τὸ δεδομένον τοῦ μεγάλου πλήθους τῶν γραμματικῶν σφαλμάτων εἰς ἐν τόσον ἐντόνως «λογιωτατικόν» γλωσσικὸν ἰδίωμα εὐνοεῖ τὴν ὑπόθεσιν ὅτι κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους ἐλαχίστη ἀπεδίδετο εἰς τὴν «γραμματικὴν» σημασία.

2. Ἐνῶ εἰς τὸ τρίτον ἐγγράφον ἡ χρονολόγησις εἶναι πλήρης, εἰς τὰ δύο πρῶτα ὑπάρχει σημείωσις μόνον ἡμέρας καὶ μηνὸς οὐχὶ δὲ καὶ ἔτους. Μία ἐξήγησις δύναται νὰ εἶναι ὅτι ἐνῶ τὰ δύο πρῶτα (ἀπλαῖ φιλικαὶ ἐπιστολαὶ ἀπευθυνόμεναι πρὸς πρόσωπον ἢ μετὰ τοῦ ὁποίου προσωπικὴ ἐπαφὴ προσφάτως μόλις εἶχε διακοπῆ) ὑπέθετον γνωστὸν τὸ ἔτος (δι' ὃ καὶ παρελείφθη ἡ ἀναγραφή του) τὸ τρίτον ἐγγράφον, ἔχον ἐπισημότερον χαρακτῆρα (παροχὴ πληρεξουσιότητος) ἐντεῦθεν δὲ ἀπευθυνόμενον καὶ πρὸς τρίτους ἦτο ἀπαραίτητον νὰ φέρῃ πλήρη χρονολόγησιν.

3. Ἡ προηγουμένη παρατήρησις ὀδηγεῖ καὶ εἰς τὰς ἐξῆς, περαιτέρω ὑποθέσεις: α) Ὁ Μ. εὐρέθη εἰς τὴν Ρώμην (ἄγνωστον ἂν πρὸ τῆς ὀνομασίας του ὡς «νοταρίου») ἢ μετ' αὐτὴν - πιθανοτέρα ἐκδοχὴ εἶναι ἡ πρώτη) ἐκ τινος ἀφορμῆς, παραμείνας δὲ ἐκεῖ ἀπησχολήθη ὡς γραφεὺς εἰς τὴν Βατικανὴν Βιβλιοθήκην, ὅπου καὶ θὰ ἐγνώρισε τὸν Μαν. Προβατάρην, καταστάντα τὸ ἐγγύτερον πρὸς αὐτὸν (τὸν Μ.) φιλικὸν πρόσωπον, ἀφοῦ εἰς αὐτὸν ἐνεπιστεύθη οὗτος ὄχι μόνον μέριμναν περὶ ἐκκρεμῶν ὑποθέσεων του (ἐπιστολαὶ) ἀλλὰ καὶ πληρεξουσιοδότησιν δι' εἰσπραξίν καὶ διαχείρισιν χρημάτων ἐξ ἀπαιτήσεως κατὰ τρίτου (τρίτον ἐγγράφον). β) Ἡ πληρεξουσιοδότησις

αὕτη πρέπει νὰ παρεδόθη εἰς τὸν Προβατάρην κατὰ τὴν ἐκ Ρώμης ἀναχώρησιν τοῦ Μ. (ἀφοῦ δὲν ὑπάρχει ἴχνος περὶ ἀποστολῆς ἐξ ἄλλης πόλεως), γ) Μετὰ τὴν ἐκ Ρώμης ἀναχώρησιν ὁ Μ. μετέβη καὶ εἰς ἄλλας πόλεις (Ἀγκῶνα, Βενετίαν) ἐκ τῶν ὁποίων ἀπέστειλε τὰς πρὸς Προβατάρην δύο ἐπιστολάς, ἀναγραφούσας καὶ τὸν τόπον συντάξεως (καὶ ἀποστολῆς) των. δ) Αἱ ἐπιστολαὶ πρέπει νὰ εἶναι μεταγενέστεραι τοῦ πληρεξουσιοδοτικοῦ ἐγγράφου.

4. Δύο, τέλος, λέξεις καὶ περὶ τοῦ περιεχομένου (ἀπὸ νομικῆς ἀπόψεως) τοῦ τρίτου ἐγγράφου. Σαφῶς ἐν αὐτῷ περιέχονται αἱ ἐξῆς δικαιοπραξίαι: α) Παροχὴ πληρεξουσιότητος πρὸς εἰσπραξιν ἀπαιτήσεως τοῦ Μ. κατὰ τρίτου ἐκ δανείου περιλαμβάνουσα καὶ ἐξουσίαν δικαστικῆς διώξεως τοῦ ὀφειλέτου τούτου («ἐγκαλέσαι τὸν αὐτόν...»), β) ἐντολὴ εἰσπράξεως καὶ διαχειρίσεως τοῦ εἰσπραχθησομένου ποσοῦ, ἐντὸς τιθεμένων ὁρίων. Βεβαίως ἡ «ἐντολὴ» εἶναι σύμβασις καὶ οὐχὶ μονομερῆς δικαιοπραξία καὶ τὸ ἐγγραφὸν ἐν τούτῳ ἔχει νομικὸν χαρακτῆρα ἀπλῆς προτάσεως, ἧς ὅμως ἡ ἀποδοχὴ θὰ ἐγένετο σιωπηρῶς, διὰ τῆς —βάσει καὶ τῆς πληρεξουσιότητος— ἐκτελέσεως τῆς ἐντολῆς. —Καὶ τὸ φαιδρὸν: φαίνεται (ἀφοῦ ἕκαστον ἐγγραφὸν διάφορον μνημονεύει ὀφειλέτην) ὅτι ὁ «νοτάριος» καὶ «βιβλιοθηκικὸς γραφεὺς» Μ. δὲν ἀπέστεργε τὸν δανεισμὸν χρημάτων του.

